

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuuleminen 11.11.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä (HE 187/2020 vp)

Yleistä

Uusiutuvan energian edistämisen tavoite on kannatettava. Kannatettavaa on myös kunnan ja valtion viranomaisten yhteistyön helpottamiseen pyrkiminen mukaan lukien siihen liittyvä asiakasnäkökulman huomioiminen.

Kun pohditaan menettelyjen sujuvoittamista, on tärkeää, että huomioidaan kansalaisten osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuudet sekä ympäristöllisen lainsäädännön asettamat tavoitteet ja vaatimukset eikä sujuvoittamista haeta edellä mainittujen kustannuksella. Tämän lähtökohdan voidaan nähdä sisältyvän lakiesityksen tavoitetta koskevaan säännökseen.

Lakimuutoksella ei ole tarkoitus muuttaa eri viranomaisille säädettyä toimivaltoja eikä siten viranomaisten välistä tehtävänjakoa. Erittäin tärkeää on, ettei yhteyspisteviranomaiselle säädetä valvontatehtävää muihin toimivaltaisiin viranomaisiin nähden, vaan yhteyspisteviranomaisen tehtävänä on seurata lupakokonaisuuden käsittelyaikaa.

Yhteyspisteen neuvontavelvollisuus olisi ehdotuksen mukaan jossain määrin laajempi kuin direktiivi edellyttää. Neuvonnan osalta kansallista laajennusta voidaan pitää perusteltuna huomioiden, että kyse on lähinnä menettelyllisestä neuvonnasta. Tarkempi sisällöllinen neuvonta olisi jatkossakin toimivaltaisen viranomaisen tehtävä. Yhteyspisteen yleistasoinen ja kokoava neuvonta voi edistää hankkeen edellyttämien lupien kokonaisuuden parempaa hahmottumista hakijan näkökulmasta.

Menettelykäsikirjan laatiminen

Lakiesityksen mukaan toimivaltaisten viranomaisten tulisi osallistua menettelykäsikirjan laatimiseen. Toimivaltaisten viranomaisten osallistuminen menettelykäsikirjan laatimiseen on vielä tarkemmin määrittämättä. Kunnan viranomaisten prosessien osalta tulisi olla riittävää, että kuvataan soveltamisalaan kuuluvat kunnalliset lupamenettelyt yleisesti ja tarvittaessa kerrotaan, missä kohdin voi olla kunnan paikallisista olosuh-

teista ja kunnallisista määräyksistä johtuvia eroavuuksia (esim. rakennusjärjestys, ympäristönsuojelumääräykset, pohjavesiolosuhteet, suojellut kohteet ym.). Palveluiden ja niitä koskevien tietojen osalta tulee hyödyntää jo olemassa olevaa tietoa, kuten esimerkiksi kuntien omia verkkosivuja ja Suomi.fi-sivustolla olevia palvelukuvauksia. Kuntien viranomaisten ei tule joutua päivittämään verkossa jo saatavilla olevia tietoja erikseen menettelykäsikirjaan. Myös yhteyspisteviranomaisen työtaakan kannalta on olennaista, että tämä kysymys ratkaistaan tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sähköisestä asioinnista ja täytäntöönpanosta

Lakiesitykseen liittyvä yhteyspisteen kautta tapahtuva sähköinen asiointi on käytännössä perustettu Luvat ja valvonta -hankkeessa kehitettävänä olevaan sähköisen asioinnin kanavan (nk. palvelukerros) varaan. Palvelukerroksen toteutustavasta ja toimivuudesta riippuu, miten työllistäviä lakimuutoksen mukanaan tuomat toiminnan muutokset ovat kunnille ja millaisia kustannuksia kunnille aiheutuu.

Samaa palvelukerrosta on ollut tarkoitus hyödyntää jo 1.9.2020 voimaan tulleen ympäristöllisten lupien yhden luukun lain mukaisessa menettelyssä, mutta tällä hetkellä siellä ei ole vielä käytössä asiointia kuntien lupamenettelyissä. Palvelukerroksen kehitys on käyttöönotosta huolimatta edelleen varhaisessa vaiheessa, eikä vielä ole tiedossa, mitä haasteita on edessä ja saadaanko ne ratkaistua hankekaudella. Haasteita voi ilmetä tietovarantojen ja järjestelmien integroinneissa, tietovirtojen tietosisältöjen laadussa sekä kustannuksien hallinnassa.

Sähköisen asioinnin ratkaisua on lain valmistelun aikana esitelty lähinnä konseptitasolla, eikä siten ole ollut mahdollista arvioida, mitä sähköiseen asiointiin liittyvät ehdotukset käytännössä kuntakentälle tarkoittavat. Tarkkaa tietoa, miten esimerkiksi integraation toteutus tulee tapahtumaan ja mitä kustannuksia siitä mahdollisesti aiheutuu kunnille niiden toimivaltaisten viranomaisten osalta, ei ole. Tiedossa ei ole myöskään, miten kustannukset (kehittäminen, ylläpito) pitkällä aikavälillä kehittyvät ja kuka niistä tulisi vastaamaan. Luvat ja valvonta -hanke päättyy vuonna 2023, minkä jälkeisestä palvelukerroksen ylläpitotahosta ja sen rahoituksesta ei ole tällä hetkellä tietoa tai päätöstä.

Luvat ja valvonta -hanke tähtää valtakunnallisen tiedonhallinnan kehittämiseen sekä nykyistä parempaan yhteistyöhön eri organisaatioiden välillä. Kyse ei siis ole kuntien omien järjestelmien kehittämisestä, vaan liittymisestä valtakunnalliseen järjestelmään. Luvat ja valvonta -hankkeen tulisi sisältää kaikkien olemassa olevien lupajärjestelmien integroimisen palvelukerrokseen. Kun integraatiot on testattu ja todettu toimiviksi, voivat kunnat liittyä valtakunnalliseen järjestelmään. Kuntakohtaisiin järjestelmiin tehtäviin integrointeihin tarvitaan rahallista tukea. Kunnille ei saa aiheutua erillisiä kustannuksia valtakunnalliseen järjestelmään liittymisestä.

Käytännössä lain täytäntöönpano nojautuu tällä hetkellä vielä keskeneräisille ja epäselville perustuksille.

Kuntaliitto pitää täytäntöönpanoon liittyvien haasteiden vuoksi tärkeänä, että perustetaan toimeenpanoa seuraava ryhmä, johon kutsutaan jäseniksi myös kuntakentän edustajia mukaan lukien Kuntaliiton edustaja. Vastaava seuranta- ja toimeenpanoryhmä toimi ympäristöllisten lupamenettelyjen yhden luukun lain toimeenpanon tukena.

SUOMEN KUNTALIITTO

Vesa Peltola

energia-asiantuntija, alueet ja yhdyskunnat

